

Briselē, 17.5.2023.
SWD(2023) 141 final

Muitas reforma

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

[...]

Pavaddokuments dokumentam

Eiropas Parlamenta un Padomes regula,

**ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu un Eiropas Savienības Muitas dienestu un atceļ
Regulu (ES) Nr. 952/2013**

{COM(2023) 258 final} - {SEC(2023) 198 final} - {SWD(2023) 140 final}

Kopsavilkums
Ietekmes novērtējums par Savienības tiesību aktu muitas jomā pārskatīšanu
A. Rīcības nepieciešamība
Kāda ir problēmas būtība, un kāpēc problēma ir nozīmīga ES mērogā?
<p>Pašreizējā sistēma nav apmierinoša. ES zaudē ieņēmumus. Nelikumīgi un neatbilstīgi produkti tiek ievesti Eiropas Savienībā, apdraudot ES iedzīvotāju drošību un drošumu.</p> <p>1. <i>Muitai ir grūti vienlaikus gan pildīt savu uzdevumu aizsargāt Savienības finanšu intereses, gan pārbaudīt arvien jaunu nefinanšu prasību izpildi, ko paredz nozares politikas (produktu drošums, drošība, cilvēku, dzīvnieku un augu veselība un vides aizsardzība u. c.). Sadarbība starp muitu un citām kompetentajām iestādēm ir nepilnīga.</i></p> <p>2. <i>Pašreizējie muitas procesi prasa, lai uzņēmēji piegādes ķēdē vairākkārt iesniegtu gandrīz vienādu informāciju dažādām iestādēm, izmantojot dažādas un ne vienmēr sadarbspējīgas IT sistēmas. Tas rada administratīvu slogu likumīgiem uzņēmējiem.</i></p> <p>3. <i>Muitas modelis nav piemērots e-komercijai. E-komercijas straujais uzplaukums ir mainījis tirdzniecības būtību — ja agrāk preces tradicionāli ievada Eiropas Savienībā lielos daudzumos kā kravas, šobrīd tie ir miljoni sīku sūtījumu, ko tieši piegādā atsevišķiem patērētājiem. Muita nav gatava šādam preču un deklarāciju skaita pieaugumam.</i></p> <p>4. <i>Datu kvalitāte, piekļuve datiem un to analīze ir ierobežota. Lai gan muitas procesi ir digitalizēti, muitas uzraudzības, riska analīzes un kontroles veikšanai nepieciešamie dati ir sadrumstaloti un decentralizētajā muitas IT infrastruktūrā dublējas dažādās sistēmās. Šāda situācija rada muitas dienestiem lielus izdevumus, nav elastīga un apgrūtina datu lietderīgu izmantošanu.</i></p> <p>5. <i>Praktiskajā īstenošanā dalībvalstīs pastāv būtiskas atšķirības kontroles praksē un metodēs. Nenotiek atbilstoša riska analīze ES līmenī nolūkā pienācīgi uzraudzīt tirdzniecības plūsmas un konstatēt neatbilstīgu tirdzniecību.</i></p>
Ko paredzēts panākt?
<p>Komisija vēlas panākt muitas savienības pāreju uz nākamo līmeni Vispārējais mērķis ir panākt, lai muitas dienesti Eiropas Savienībā, darbojoties kā vienots veselums, apturētu neatbilstīgu preču nonākšanu tirgū, iekasētu vairāk muitas nodokļu un veiktu pienācīgu kontroli, neradot pārmērīgu slogu iestādēm un uzņēmējiem.</p> <p>Konkrētie mērķi ir šādi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stiprināt ES muitas riska pārvaldību attiecībā uz finanšu un nefinanšu riskiem, nodrošinot, ka reāllaikā ES pārredz visu piegādes ķēdi un tai ir pieejama analītiskā informācija par piegādes ķēdi. - Mazināt administratīvo slogu un vienkāršot procedūras, kas jāievēro uzņēmējiem, patērētājiem un muitas dienestiem, nemazinot muitas uzraudzības lietderību. - Muitas ziņā nodrošināt e-komercijai un tradicionālajai tirdzniecībai vienlīdzīgus konkurences apstākļus atbilstoši PVN noteikumiem. - Sekmēt piekļuvi muitas datiem un to izmantošanu stratēģiskām darbībām, lai uzlabotu muitas uzraudzību un nodrošinātu integrētu riska pārvaldības pieeju. - Panākt, ka muitas savienība darbojas kā vienots veselums, nodrošinot aizsardzību ES mērogā neatkarīgi no tā, kur preces šķērsojušas ārējo robežu.
Kāda ir ES līmeņa rīcības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)?

Rīcībai nepieciešama ES līmenī. Muitas savienība ir ekskluzīva kompetence un būtisks vienotā tirgus pareizas darbības elements. Ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi, šī problēma netiktu risināta efektīvi.

B. Risinājumi

Kādi ir risinājumu varianti izvirzīto mērķu sasniegšanai? Vai ir kāds vēlāmais risinājums? Iemesli (ja risinājuma nav)

Lai risinātu konstatēto problēmu, tiek apsvērti četri risinājumi:

1. *Vienkāršotu procesu kopums.* Procesu dalībnieku pienākumu precizēšana, nevajadzīgu posmu atcelšana importa procedūrās, e-komercijai veltītu pasākumu ieviešana un papildu ieguvumi pārredzamiem uzņēmējiem pašreizējā digitalizācijas modeļa un esošās muitas pārvaldības struktūras ietvaros. Procesu vienkāršošana ar mērķorientētu atbildību palielinās efektivitāti.
2. *ES Muitas dienests koordinācijas nodrošināšanai.* Iepriekš izklāstītais risinājums tiktu papildināts ar ES Muitas dienesta izveidi sadarbības koordinēšanai starp dalībvalstīm riska pārvaldībā, vienotas noteikumu īstenošanas sekmēšanai un muitas programmu pārvaldībai.
3. *ES muitas datu centrs, ko pārvalda Komisija.* Vienkāršoti muitas procesi un mērķorientēta procesu dalībnieku atbildība, kas īstenojama centralizētā IT modelī. Datu centrs atvieglotu informācijas iegūvi no dažādiem dalībniekiem, apstrādājot šo informāciju ES muitas risku pārvaldības vajadzībām un sniedzot to citām kompetentajām iestādēm.
4. *ES Muitas dienests, kas nodrošina ES muitas datu centra koordināciju, darbību un pārvaldību.* Vienkāršāki muitas procesi, ko ievieš, izmantojot ES muitas datu centru, kuru pārvaldītu ES Muitas dienests, kura pārziņā (papildus 2. risinājumā minētajam) būtu operacionālā riska pārvaldība un datu pārvaldība, kā arī atbalsts vienkāršoto procesu īstenošanā.

Vēlamais risinājums ir 4. risinājums. Tas ietver trīs elementus (pārveidoti muitas procesi, ko īsteno ES muitas datu centrā, kuru pārvalda ES Muitas dienests), kuri papildina cits citu, sniedzot labākus rezultātus un veidojot sinerģiju visā ES. Tas ir vislietderīgākais risinājums, jo ieguldījumi centrālajās struktūrās būtiski samazinās dalībvalstu un uzņēmumu izmaksas.

Kādi ir ieinteresēto personu viedokļi? Atbalsts konkrētiem risinājumiem

Ieinteresētās personas lielā mērā piekrīt tam, ka muitas dienestiem vajadzētu darboties kā vienotam veselumam, un tam, ka ir vajadzīgi vienkāršāki muitas procesi ar skaidriem pienākumiem katrā posmā, efektīvāka sadarbība starp muitas un citām iestādēm un vienkāršota datu sniegšana ES līmeņa IT muitas vidē. Būtisku iebildumu pret kādu no muitas reformas iespējamajiem elementiem nav.

Muitas dienesti lielākoties atbalsta atjaunotas partnerības izveidi ar uzņēmējiem apmaiņā pret labāku piekļuvi datiem, bet tiem ir atšķirīgi viedokļi par turpmākiem izdevumiem IT infrastruktūras attīstībai un pārvaldības reformai.

C. Vēlamā varianta ietekme

Vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad galveno risinājumu) izmaksas

- **Stingrāka muitas uzraudzība.** ES muitas datu centrs uzlabos piekļuvi datiem un to apstrādi, un līdz ar to uzlabosies arī ES riska pārvaldība un muitas spējas atklāt krāpšanu ES līmenī, izstrādājot profilus ar pazīmēm, kas ļauj noteikt uzņēmējus, kuriem piemīt paaugstināts risks. Tas radīs papildu ieņēmumus Savienībai un tās dalībvalstīm. Uzlabota piekļuve datiem un labāka koordinācija iestāžu starpā palielinās muitas spējas atklāt un aizturēt Savienības prasībām neatbilstošas preces, šādi pasargājot iedzīvotājus un patērētājus.
- **Tiek samazināts administratīvais slogs un atbilstības nodrošināšanas izmaksas likumīgai tirdzniecībai.** Pārskatītie procesi ir vienkāršāki, un informāciju iegūst vienu reizi no atbilstošā

avota, izmantojot ES muitas datu centra vienoto saskarni.

- **Funkciju (IT, datu un riska pārvaldības) centralizēšana** ES Muitas dienestā ļauj dalībvalstīm būtiski ietaupīt muitas IT izdevumus. **ES Muitas dienests nodrošina koordināciju** starp valstu muitas administrācijām un citām iestādēm.
- **Konkurences apstākļu izlīdzināšana starp e-komerciju un tradicionālo tirdzniecību.** Pārskatītie procesi vienkāršos e-komercijas dalībniekiem finanšu un nefinanšu informācijas iesniegšanu un noteiks tiem pienākumu iesniegt šādu informāciju; patērētāju ieguvums būs pārrēķināmākas cenas un maksas, mazāki traucējumi piegādes ķēdēs saistībā ar fiskālajām formalitātēm un labāka aizsardzība pret kaitīgām precēm.
- **Muitas savienība darbojas kā vienots veselums.** Pārskatītos procesus ES muitas datu centrā īsteno centrālais ES Muitas dienests, atvieglojot noteikumu vienotu īstenošanu visās dalībvalstīs un novēršot atšķirības.

Vēlamā risinājuma (ja tāda nav, tad galveno risinājumu) izmaksas

Vēlamā risinājuma izmaksas Savienības budžetam ir saistītas ar **ES muitas datu centra centralizēto attīstību.**

- 15 gadu laikā ES dienesti ieguldītu par 559 milj. EUR vairāk nekā pamatscenārijā (lielāki vienreizējie ieguldījumi, kas nepieciešami pirmajos septiņos gados) un 2 mljrd. EUR datu centra uzturēšanai. Izmaksu centralizācija radītu ievērojamus ekonomiskus ietaupījumus dalībvalstīs IT izdevumu ziņā.
- **ES Muitas dienesta izveidei** 15 gadu laikposmā būtu vajadzīgi papildu 230 milj. EUR neto pilnslodzes ekvivalentu (*FTE*) izmaksās ES līmenī. Dienests pakāpeniski tiek izveidots 8 gadu laikā un 9. gadā stabilizējas, un tiek lēsts, ka kopējais darbinieku skaits būs aptuveni 250 *FTE*.

Izmaksas tiek lēstas faktiskajās cenās, pamatojoties uz laika grafiku, pāreju un citiem norādītajiem pieņēmumiem.

Kāda būs ietekme uz MVU un konkurētspēju?

Paredzams, ka iniciatīvai nebūs nelabvēlīgas ietekmes uz MVU. Tās galvenie elementi atbilst MVU vēlmēm un prioritātēm un atvieglos MVU dalību ārējā tirdzniecībā. MVU visvairāk ietekmēs muitas procesu reforma, kas nodrošinās vienkāršošanas ieguvumus visiem uzņēmējiem. Ražotāji MVU gūs labumu no pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt negodīgu konkurenci, ko rada importētie produkti, kuri neatbilst ES noteikumiem un standartiem.

Vai tiks būtiski ietekmēti dalībvalstu budžets un pārvaldes iestādes?

Centralizācija 4. risinājumā samazinās administratīvās izmaksas dalībvalstīs — gan IT, gan personāla izmaksas.

Tiek lēsts, ka 15 gadu laikā dalībvalstīs kopumā ietaupīs aptuveni 21 mljrd. EUR IT jomā un papildu 1 mljrd. EUR personāla izmaksās, pateicoties tam, ka personāls tiks atbrīvots no pašreizējiem uzdevumiem. Šie ieguvumi tiek lēsti faktiskajās cenās, pamatojoties uz laika grafiku, pāreju un citiem norādītajiem pieņēmumiem.

Proporcionalitāte

Vēlamais risinājums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai pilnībā risinātu problēmas, ņemot vērā to problēmu mērogu un nopietnību, ar kurām saskaras muitas savienība.

D. Turpmākā rīcība

Uzraudzību un izvērtēšanu atvieglo ES muitas datu centrs, un to īsteno ar pastiprinātu muitas savienības darbības rezultātu mērīšanu.